

Міністерство освіти і науки України
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Приймальної комісії
Валентина ЯКУБІВ

«18» травня 2026 р.

ПРОГРАМА
фахового випробування з
психології та соціології

для зарахування на перший рік навчання за освітнім рівнем
магістра на основі освітнього рівня бакалавра (спеціаліста/магістра)
у 2026 році

Розглянуто та схвалено
на засіданні Приймальної комісії
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника
Протокол № 4 від 18 травня 2026 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування з “Психології та соціології” є перевірка знань і відбір вступників для зарахування на навчання за ступенем магістра за спеціальностями С3 Психологія, А Освіта, С6 Географія та регіональні студії, С7 Журналістика, D4 Публічне управління та адміністрування, I10 Соціальна робота та консультування, I11 Дитячі та молодіжні служби, E2 Екологія, J2 Готельно-ресторанна справа та кейтеринг, J3 Туризм та рекреація, E2 Екологія при прийомі на навчання на основі освітнього рівня бакалавра (для окремих пільгових категорій), магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста у 2026 році.

Програма містить основні питання з Психології та перелік рекомендованої літератури. Перелік питань відповідає Програмі предметного тесту з психології та соціології з єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання на здобуття ступеня магістра, Наказ МОН України № 156 від 11.02.2022р.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування дасть можливість вступнику систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме у пошуку і підборі джерел підготовки для вступного випробування.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Об'єкт, предмет психології. Психіка як об'єкт психології. Психічні явища як предмет психології.
2. Об'єкт, предмет соціології. Суспільство як об'єкт соціології. Соціальна взаємодія як предмет соціології.
3. Функції соціології: теоретико-пізнавальні, практично-політичні.
4. Трансформація уявлень про предмет психології. Історичне формування предмета психології: від вчення про душу до науки про психіку.
5. Трансформація уявлень про предмет соціології: від вивчення суспільства в людині до дослідження людини в суспільстві.
6. Структура та основні галузі психології. Фундаментальна та прикладна психологія.
7. Рівні соціологічного знання: загальносоціологічні теорії (макросоціологія та мікросоціологія), спеціальні та галузеві соціологічні теорії (теорії середнього рівня), знання здобуте за допомогою емпіричних досліджень.
8. Поняття «психіка» та її сутність. Функції психіки: відображальна, регулятивна.
9. Співвідношення понять «соціальне» і «суспільне».
10. Співвідношення понять «людина», «індивід», «особистість», та «індивідуальність».
11. Біологічні передумови, соціальні умови та чинники психічного розвитку особистості.
12. Мотиви та мотивація особистості. Потреби, інтереси, переконання, ідеали. Спрямованість особистості.

13. Цінності та ціннісні орієнтації. «Життєві стратегії».
14. Самоактуалізація та самореалізація особистості: сутність та риси.
15. Позитивізм Огюста Конта. Концепція співвідношення суспільства та індивіда.
16. Психологія натовпу Гюстава Лебона. Класифікація натовпів, характеристика натовпів.
17. Теорія наслідування Габріеля Тарда. Психологічний механізм наслідування як ключ до пояснення соціальної поведінки.
18. Органіцизм та еволюціонізм у теорії Герберта Спенсера.
19. Інтеракціонізм. Теорія «дзеркального Я» Чарльза Хортонна кулі. Символічний інтеракціонізм Джорджа Герберта Міда. Аналіз динаміки «Я»: «І» / та «ме».
20. Психоаналітична теорія Зигмунда Фрейда. Вчення про сексуальність: лібідо, сублімація, витіснення. Структура особистості. Воно (Id), (Ego), і Над-Я (Super Ego). Соціологічні аспекти психоаналізу.
20. Індивідуальна психологія Альфреда Адлера. Комплекс меншовартості.
21. Аналітична психологія Карла Густава Юнга. Структура особистості. Архетипи колективного несвідомого.
22. Розуміюча соціологія Макса Вебера. Теорія соціальної дії. Типи соціальної дії. Типи легітимного панування.
23. Еміль Дюркгайм про суспільні норми і цінності. Поняття аномії. Проблема розрізнення нормальних і патологічних явищ. Типи самогубств.
24. Теорія соціальної поведінки Вільфредо Парето. Теорія еліт. Циркуляція еліт як елемент підтримки соціальної рівноваги.
25. Дж. Морено: соціометрична революція, психодрама. Неофройдизм (Е. Фромм, Е. Еріксон). Класичний біхевіоризм (Дж. Уотсон, І. Павлов, Б. Скіннер) та необіхевіоризм (А. Бандура). Гуманістична психологія (А. Маслоу, Р. Роджерс, В. Франкл, І. Ялом). Генетична психологія Ж. Піаже.
26. Специфіка структурно-функціональної теорії Толкотта Парсонса.
27. Найменування соціальної дії. Соціалізація і соціальний контроль як механізм інтеграції індивіда до соціальної системи. Функціональний аналіз Р. Мертонна. Р. Мертон про соціологічні теорії середнього рівня. Феноменологічна соціологія Альфреда Шюца: поняття життєвого світу і повсякденності.
28. Наукові дослідження: різновиди (теоретичні та емпіричні; фундаментальні та прикладні; розвідувальні, описові та аналітичні; польові та лабораторні), проблема, мета, завдання, об'єкт, предмет.
29. Програма дослідження: структура документа, основні пункти, етапи дослідження. Тлумачення, концептуалізація, операціоналізація основних понять дослідження. Гіпотези дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні.
30. Вибірковий метод: генеральна сукупність, вибірка, основні вимоги до формування вибірки, методи формування.

31. Якість інформації: репрезентативність, валідність, надійність. Типи валідності (змістовна, критеріальна, конструктна), валідизація. Забезпечення надійності.

32. Спостереження: види, переваги і недоліки, роль спостерігача.

33. Експеримент: види (констатувальний, формувальний, природний, лабораторний), планування, внутрішня і зовнішня валідність.

34. Методи опитування: анкетування і інтерв'ювання. Анкетування (поштової, пресової, онлайн, експертні, індивідуальні, групові). Анкета: види питань, методичні вимоги до композиції анкети та різних питань. Формулювання питань і відповідей в анкеті). Інтерв'ювання (фокус-групові, глибинні, формалізовані: історія життя, біографія, усна історія).

35. Експертні опитування (метод експертної оцінки): пошук, відбір та підготовка експертів. Види і процедури експертного опитування.

36. Соціометрія: особливості застосування та інструментарію (анкета, шкали), соціометричні індекси, матриці і соціограми.

37. Аналіз документів. Контент-аналіз.

38. Соціалізація особистості: сутність, етапи (первинна, вторинна), механізми (адаптація, інтеграція). Суб'єкти (сім'я, формальні та неформальні групи однолітків) і агенти (освіта, традиційні ЗМІ: та нові медіа: інтернет, соціальні мережі) соціалізації. Поняття ресоціалізації.

39. Девіантна поведінка особистості. Поняття та види (позитивна і негативна) девіацій. Суїцидальна та залежна поведінка. Булінг. Мобінг. Ейджизм. Рівні девіантної поведінки: поведінка, що не є схвалюваною іншими, що осуджується іншими, морально негативні прояви і вчинки, делівкентна поведінка, злочинна поведінка, деструктивна поведінка. Соціальні та психологічні чинники девіантної поведінки. Профілактика девіантної поведінки: просвіта, соціальна реклама, корекційні програми, створення ситуацій успіху.

40. Соціальні статуси: поняття та види (офіційний і неофіційний, приписаний і здобутий). Соціальні ролі: поняття та види (активні й пасивні, явні й латентні). Структура ролі за В. Ядовим (когнітивна, афективна, конативна складові). Маргінальність соціальних ролей.

41. Стать і гендер Маскулінність, Фемінінність, Андрогінність, Гендерна ідентичність. Кризи гендерної ідентичності. Гендерні стереотипи: поняття та види (традиційні та егалітарні). Гендерна рівність і дискримінація. Сексизм. Фемінізм.

42. Гра, навчання, праця як види діяльності. Професійна діяльність: поняття та етапи професіоналізації (професійне самовизначення, професійне навчання, професійна адаптація, професійне становлення, професійна реалізація, завершення професійної діяльності). Мотивація та стимулювання професійної діяльності (за ієрархією потреб А. Маслоу). Професійне вигорання. Поняття професійних криз.

43. Спілкування як соціально-психологічний феномен. Спілкування як обмін інформацією (комунікативна сторона спілкування). Комунікатор, реципієнт, канал передавання інформації. Комунікативні бар'єри. Спілкування як сприймання, розуміння та оцінка партнерів спілкування (перцептивна сторона спілкування). Механізми міжособистісного сприймання: ідентифікація, соціальна рефлексія, стереотипізація. Каузальна атрибуція. Атитюд як соціальна установка. Спілкування як взаємодія (інтерактивна сторона спілкування).

44. Конфлікт і конфліктна ситуація. Види конфліктів (внутрішньоособистісний, міжособистісний, внутрішньогруповий, міжгруповий). Рольові конфлікти (гендерно-рольовий конфлікт, конфлікт між сімейними і професійними ролями). Стилі поведінки в конфлікті (суперництво, уникнення, компроміс, співпраця, пристосування). Запобігання (психологічна просвіта, недопущення дискримінації, матеріальне та моральне заохочення, дотримання корпоративної культури) та розв'язання (досягнення компромісу чи співпраці) конфліктів у різних сферах життєдіяльності.

45. Соціальна організація як формальна група: характеристики, структура, функції організації. Управління. Управлінська діяльність. Лідерство та керівництво. Типологія лідерства. Стилі керівництва (авторитарний, демократичний, ліберальний). Корпоративна (організаційна) культура.

46. Характеристики та актуальні проблеми сучасної сім'ї (нестабільність шлюбу, знижування народжуваності, матеріальне неблагополуччя). Функції сім'ї (репродуктивна, економічна, виховна, господарсько-побутова, комунікативна, дозвіллева, сексуальна, рекреативна, психологічного захисту). Види сім'ї: нуклеарна, та розширена сім'я, патріархальна, матріархальна, егалітарна сім'я; моногамна та полігамна сім'ї. Шлюб та шлюбні стосунки. Сімейні кризи.

47. Поняття та основні ознаки соціальної групи. Класифікація соціальних груп (великі соціальні групи, середні соціальні групи, малі соціальні групи).

48. Поняття великої соціальної групи. Класифікація великих соціальних груп. (соціально-класові, соціально-демографічні, соціально-етнічні, соціально-професійні та соціально-територіальні). Натовп як велика стихійна група. Основні характеристики та типологія натовпу, соціально-психологічні особливості окремих його різновидів. Етнічні групи. Форми існування етносів та основні етнічні процеси. Етнічна ідентичність та свідомість.

49. Поняття малої соціальної групи. Класифікація малих соціальних груп (первинні/вторинні, референтні/групи членства, формальні/неформальні, квазігрупи). Структура малої соціальної групи. Динамічні процеси в малій групі. Соціально-психологічний клімат групи. Конформізм, конформна поведінка, конформність. Згуртованість.

50. Суспільна свідомість. Масова свідомість. Групова свідомість. Індивідуальна свідомість. Механізми соціально-психологічного впливу (навіювання, наслідування, переконання, зараження, чутки, мода).

51. Поняття соціального інституту. Основні функції та характерні ознаки. Види соціальних інститутів: економічні, політичні, релігійні, культури та соціалізації тощо.

52. Соціальна стратифікація та соціальні нерівності. Основні критерії соціальної стратифікації. Види нерівності (економічна, політична, правова, культурна, цифрова, мобільна та ін.)

53. Соціальна мобільність: поняття, типи (вертикальна/горизонтальна), механізми, соціальні та психологічні чинники. Міграція як вид просторової мобільності: сутність, соціальні та психологічні характеристики.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Горбунова В. В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях: навчальний посібник. Київ, 2007. 208 с.
2. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. Експериментальна психологія: підручник для студентів ВНЗ. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 360 с.
3. Основи психологічної діагностики / М. Д. Белей, Л. Д. Тодорів. - Івано-Франківськ, 2008.
4. Крайніков Є.В. Психологія розвитку. Словник-довідник. К.: Арістей, 2004. 280 с.
5. Кутіщенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (Курс лекцій): Навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2005. 128 с.
6. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Вікова психологія. Навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 376 с.
7. Кацавець Р.С. Вікова психологія. Навч. посіб. Київ : Алерта, 2019. 112 с.
8. Павелків Р.В. Вікова психологія [Текст] : підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ : Кондор, 2011. 469 с.
9. Сачин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія : навч. посіб. Київ : Академія, 2017. 366 с.
10. Москалець В.П. Загальна психологія: підручник. К. Ліра–К, 2020. 564 с.
11. Москалець В. П. Загальна психологія: Підручник. Матеріали для самостійного опрацювання / В. П. Москалець. – Електронна бібліотека ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. 2020. 180 с.
12. Савчин М. В. Вступ до загальної психології: Тексти лекцій / М. В. Савчин. – Дрогобич: Видавничий відділ Дрогобицького держ. Пед. ун-ту імені Івана Франка, 2015.

13. Загальна психологія: Підручник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін.. Київ: Каравела, 2014. 464 с.
14. Москаленко В. В. Соціальна психологія: Підручник. – 2-ге вид., випр. та доп. – К., 2008. - 688 с.
https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/sotcialna_psihologija-Moskalenko.pdf?id=eeaca583-dece-4a52-a543-d6527cb34b6e
15. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія / Л. Е. Орбан-Лембрик : [Посібник]. - К. : Академвидав, 2005. – 446 с. (або Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія у 2-х книгах)
16. Основи соціальної психології: Навчальний посібник / М. М. Слюсаревський, В.О. Татенко, Т.М. Титаренко, Н.В. Хазратова та ін.; за ред. М.М.Слюсаревського. – К.: Міленіум, 2008. – 495 с. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.academia.edu/31387056/>
<https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Osnovy-socpsych.pdf>
17. Етнічні процеси: <https://bookster.com.ua/etnichni-protsezy-yih-klassifikatsiyi-stadialna-typologichna-komunikatyvna/>
18. Прищак, М. Д. Психологія управління в організації : навчальний посібник / М. Д. Прищак, О. Й. Лесько. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – Вінниця, 2016. – 150 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Pryschak_Mykola/Psykholohiia_upravlinnia_v_orhanizatsii.pdf
19. Шахова О.Г. Соціальна психологія особистості: Навчальний посібник. – Харків: «Контраст», 2019. – 116 с.
20. Козирев М. П. Соціологія: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. – 656 с.
21. Соціологія: Підручник / За ред. докт. соціол. наук, проф. В.М. Пічі. - 4-те видання, виправлене. - Львів: "Магнолія 2006". 2009. с. 2932

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюється Положенням про організацію вступних випробувань у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника.